

RESSORGIMENT

ANY XI * SETEMBRE, 1926 * NÚMERO 122
OFICINES: PERGAMINO, 244 * BUENOS AIRES

PER ADQUIRIR

LLIBRES - REVISTES - DIARIS
I LES PUBLICACIONS CATALANES
EN GENERAL

ADRECEU-VOS A

S'ENVIA
LLISTA DE
L'EXISTÈNCIA
PRÈVIA
COMANDA DELS
INTERESSATS

2622 - Donato Alvarez - 2622
BUENOS AIRES

Magatzems "La Constància"

ABANS «EL CAP BERNAT»

DUACASTELLA I CIA.

Els millors assortits d'articles de Catalunya

VENEM ALS PREUS
MÉS REDUÏTS
DE BUENOS AIRES.

SEGURETAT
ABSOLUTA.
REMESES A TOT EL PAÍS.

CARLOS CALVO, 3623

UNION TELEF. 62 MITRE 4004

DEMANI'S OLI "SABATER"
ÉS DE REUS. EL MÉS FI,
D'OLIVA BONA I PURA.

3929 RIVADAVIA 3929

UNION TELEF. 62 MITRE 1570
COOP. TELEF. 597, OESTE

PICHINCHA, 180

U.T. 62, Mitre 7280 - C.T. 741, Central

GRAN ASSORTIT de VINS FINS

JEREZ RESTAURADOR

"EL CAP BERNAT"

Rovellons, préssecs i perdius de la casa PEDREROL I MIR, de Barcelona

RESSORGIMENT

ANY XI

BUENOS AIRES, SETEMBRE, 1926

NÚM. 122

APELLACIÓ A LA CONCÒRDIA, ENCARA?

El dia que esclatarà a Catalunya la revolta armada contra l'Estat espanyol, hom no podrà pas dir que no hàgim emprat tots els mitjans pacífics per tal d'evitar-la. Ningú no ens podrà vituperar la resolució extrema d'exigir per la violència la llibertat que no ens volen donar amb raons i àdhuc humiliant-nos massa sovint. No sembla sinó que a' seny se'ns hagi begut l'enteniment; tal és el grau de mesura, de contenció i de prudència que sempre havem donat davant la tirania espanyola que ens doblega i anihila.

Encara, però, ens resta coratge i habilitat per repetir la prova, una vegada més. Ens eríem que després de l'intent fallit de portar el nostre plet a la sina de la Societat de Nacions per mitjà del rapport presentat sota la signatura del professor Massó i Llorens, ja no hi havia res més a dir ni a delegar i que la violència era l'única mitjà que s'imposava davant el nul resultat de les gestions pacífiques, i l'actitud de tant se me'n dona adoptada per l'organisme internacional que concebé Wilson per tal que endegués tots els conflictes menaçadors de pertorbar la pau del món.

Catalunya, però, pateix d'un empatz de seny agudíssim. Es un llast massa feixuc que si no surt a temps un timoner àgil i arrisecat que el llevi per la borda, tardarem molt temps a veure la nau a port. Això si abans no es desfermen els elements i no ens cobta el naufragi de les nostres il·lusions. Tenim por que tant de seny ens perdi.

Mostra tangible d'aqueix seny que ens ofega és la participació de la nostra pàtria en el Congrés de les nacionalitats sotmeses, últimament celebrat a Ginebra, any segon de la seva realització. L'any passat Catalunya solament aconseguí que es posés a l'ordre del dia la seva situació. Enguany se li ha donat entrada i s'ha permès que un delegat català exposés la queixa. Quelcom havem guanyat, tanmateix.

Es clar que si es mira pel cantó de la internacionalització del nostre problema, la participació de Catalunya en el Congrés de Ginebra té una importància que no escapa al nostre Euc. Però a nosaltres, més que l'àrea internacional que pugui abastar el nostre plet, ens interessa, ara com ara i en aquest cas concret, la qualitat de les persones que a Ginebra han portat la veu cantant de la nostra pàtria. El president de la delegació, sobretot, que ha estat qui ha plantejat en el Congrés la qüestió de la minoria catalana, ha fet renèixer en nosaltres esperances gairebé extingides.

La personalitat allíssima de l'il·lustre juriconsult F. Maspons i Anglasesell, ex-president de l'Acadèmia de Legislació i Jurisprudència, de Barcelona, ens ha meregut sempre respecte i veneració. La seva catalanitat no ens ha estat mai suspecta. No el sabem polític militant, però les seves afeccions patriòtiques, almenys pels antecedents que en tenim, el situen més bé cap a la dreta del nacionalisme. Ara bé; uds ací l'esperança renaixent en nosaltres: la dreta nacionalista, la tendència conservadora, es manté fidel a l'ideal d'alliberació? En un moment donat, respondrà el clam desesperat o a l'acció suprema del poble? Deixen-nos creure que sí. La venerable figura del patrie Maspons i Anglasesell, erigint-se, en aquesta hora de perills, en paladé de la bona causa, ens omple el cor d'esperança.

Un mes ençera blasmàvem, d'acé estant, la passivitat dels polítics de Catalunya. Es de justícia que avui lloem el pas donat a Ginebra. Gran cosa és, per bé que dubtem de la seva eficàcia, com ja havem dit abans, allionats per l'experiència de milers de temptatives fallides.

Es bo sempre, que, sense descuidar la preparació del poble per la revolta que tard o d'hora ha d'esclatar, hom miri de fer la guèrra a l'enemic, sigui allà on sigui. Sota aquest punt de vista, la participació al Congrés de Ginebra té la seva importància. Sobretot en aquests moments en què Espanya preté un lloc permanent en el Consell de la Societat de Nacions i reclama la cessió de Tànger. (*) Més sigui sinó per desfer En Primo i els seus seguaces que asseguren a boca plena que la pau interior d'Espanya és un fet evident.

* * *

El congrés de les minories suava reunit a Ginebra amb la participació de Catalunya per mitjà dels seus delegats F. Maspons i Anglasesell, Joan Llongueres, Joan Casanoves i Josep Pla, respon a l'orientació de la Unió Internacional d'Associacions per la Societat de Nacions, o millor, és una extensió de la mateixa. Aquesta Unió, essent-ne independent, actua molt a prop de la Societat de Nacions. Molts dels seus elements

(*) Eserit aquest article, la Societat de Nacions s'ha promeiat en sentit rotundament negatiu a la pretensió d'Espanya d'obtenir un lloc permanent en el Consell. Quant a Tànger, Anglaterra i França s'oposen resoltament a l'ambició d'En Primo.

són representants, simultàniament a un lloc i d'altre. Vol dir que els acords de la Unió i dels seus congressos tenen ressó dintre la Societat i àdhuc molts dels problemes que aquesta envesteix hi han estat portats per la primera.

Per a ingressar a la Unió Internacional és necessari acreditar el caràcter de minoria nacional i que aquesta minoria sigui reconeguda oficialment per l'Estat a què pertany. Espanya no ha reconegut mai Catalunya com a minoria; per consegüent, era cosa difícil l'ingrés a la Unió. Les raons aportades pel nostre país, però, foren prou convincentes per a que la Unió acordés l'ingrés de Catalunya a la seva sina sense aquell requisit. Això es produïa a principis de 1925. En el Congrés celebrat a Brusselles els dies 10 i 11 de febrer del mateix any el nostre país era acceptat oficialment, com ho demostra l'apartat VIII de l'esmentada reunió, que diu: *Minoria catalana, i l'acord que es prengué referent a la modificació del vot emès per l'Assemblea de la Societat de Nacions reunida el 21 de setembre de 1922, segons el qual molts Estats — Espanya entre ells — poden eludir l'obligació de respectar les minories nacionals. La influència dels catalans prop els ponents del primer Congrés de les minories aconseguí que s'aprovés la següent minuta:*

“L'Assemblea de la Societat de Nacions reunida el 21 de setembre de 1922 ha emès el vot “que els Estats que no estan lligats davant la Societat de Nacions per cap obligació legal en ço que respecta a les minories, observaran tanmateix en el tracte de llurs minories de raça, de religió o de llengua, almenys el mateix grau de justícia i de tolerància que és exigít pels Tractats i segons l'acció permanent del Consell”.

Aquest vot resta sense cap eficàcia. El cas de Catalunya i molts d'altres ho proven suficientment.

Per acabar, dones, amb la doble injustícia:

1. — Que certs Estats siguin sotmesos al control de la Societat de Nacions en ço que es refereix a minories i d'altres no ho siguin pas, i

2. — Que certes minories tinguin una via legal per fer valer llurs drets i d'altres minories no la tinguin.

Cal convertir en Acord el vot del 21 de setembre de 1922, d'aquesta manera:

“Tots els Estats membres de la Societat de Nacions, tindran per les minories de llurs territoris, almenys, el mateix grau de justícia i de tolerància que és exigít pels

Tractats. El Consell vetllarà per l'eficàcia d'aquest Acord''.

La Societat de Nacions no s'ha pas pronunciat encara per al refús o l'acceptació d'aquesta minuta, però ens consta que hi ha un fort moviment d'opinió favorable a què els acords presos per la salvaguarda dels interessos morals i materials de les minories siguin acatats per tots els Estats sense excepcions.

Ara bé; posat que l'Assemblea de la Societat de Nacions acceptés la minuta provinent de la Unió Internacional i en fes acord ferm, Espanya hauria de reconèixer Catalunya com a minoria nacional i li hauria de restituir els drets actualment conculcats, com és ara:

A) Lliure ús de la llengua materna en les relacions privades i comercials, en matèria de religió, de premsa, de publicacions, en les reunions públiques així com davant dels Tribunals.

B) Dret igual al dels altres súbdits de l'Estat de sostenir per llur compte institucions caritatives, religioses, socials o escolars.

C) En els districtes on la minoria constitueix una proporció considerable de la població, la instrucció a les escoles primàries de l'Estat serà donada en la llengua de la minoria i una part equitativa de les quantitats destinades en els pressupostos de l'Estat i als pressupostos municipals a educació, religió i caritat serà assegurada a la minoria''.

Indubtablement que l'obligació d'acatar aquestes disposicions constituïria per l'Espanya d'En Primo de Rivera un rebatiment i una humiliació coents. Això no vouldria, però, ni remotament, el nostre problema. No fóra més que un mínus desagravi a la dignitat del poble català ferida pel sabre osecat de la Dictadura militar, tota vegada que els drets que se'ns restituïria els teníem amb escreix abans del 13 de setembre de 1923 sense que oficialment ens els reconegués l'Estat, ans bé tractés tot-hora de restringir-nos-els amb decrets i imposicions que rebotien en topar contra la cuirassa del nostre esperit indòmit.

No. El nostre problema no es resol pas ni àdhuc amb una hipotètica autonomia política. L'ideal de les actuals generacions catalanes és la independència. Sense aquesta satisfacció cabdal mai no hi haurà pau a les terres de l'Estat espanyol i el pesombre català persistirà mentre el nostre país hi estigui sotmès. Volem la llibertat completa, sense obligacions ni pactes a "priori". Volem ésser àrbitres dels nostres destins nacionals. Volem que Catalunya formi en el món un Estat lliure i sobirà sense tutories estrangeres i que s'uneixi, pacti o alii amb qui més li plagui si així convingués als seus interessos.

Tot el que es farà en altre sentit, com és ara el cas plantejat a Ginebra per l'insigne patrici Maspons i Anglèsell, no són més que

petites empenletes per arribar a la finalitat cobejada. En el seu discurs el president de la delegació catalana ho ha deixat entreveure quan ha dit: "El grup català fa constar que amb la seva participació a les tasques d'aquest congrés no abandona cap dels drets que li acorda el principi de les nacionalitats". I ha afegit: "Assistim al Congrés per tal de donar noves proves del nostre desig i esperança tendents a obtenir la solució pacífica del nostre problema. No desitgem canviar el mapa d'Europa per la violència, però ho és que hom sapiga — i el nostre poble ho ha proclamat

sempre — que la llei no és obligatòria quan està basada en la injustícia". I encara, aquestes paraules: "Mentre no es restableixin la justícia i els drets, així com tota la llibertat possible, subsistirà sempre una font de disturbis i de perill en el nostre poble, per a la pau internacional".

Nosaltres afegiríem: Mentre Catalunya no recobri la independència política que li arrabassaren per mitjà de la força, la pau al món no serà completa i Espanya, particularment, viurà sempre amb el perill constant d'un alçament armat dins les terres que indegudament domina.

LA VICTÒRIA DELS VENÇUTS

No és prou saber lluitar i saber triomfar. També cal saber vèncer en les derrotes i saber suportar les adversitats. Els ideals sempre són mesurats per la moral dels ho-

teres. L'enemic no tenia cap convicció: nosaltres sí, i aquesta convicció ens ha enfortit l'esperit. Quan es té una convicció — o amics! — res no hi pot la violència. La convicció fa valent el covard, fort el dèbil, savi l'ignorant, eloqüent el callat. I aquesta convicció, aquesta flama sagrada d'Ideal que encen les nostres venes, ens ha permès de vèncer després d'ésser vençuts. Car no som pas nosaltres, els vençuts, aquest cop. Els vençuts són ells, els enemics, malgrat dels innumbrables assassins a sou mantinguts en la nostra pàtria, malgrat dels pistolers del Govern Civil i dels turments de "Jefatura"... I nosaltres, soldats obscurs d'una nova croada, som els vencedors davant de tot el món. Veritat és que no tindrem cap corona de llorer per fer-ne ofrena a la nostra enamorada, com els herois antics. Però tindrem, en canvi, la gran satisfacció de veure l'enemic rabejant-se en el fang d'un guany deshonrat, que en lloc de produir satisfacció no produeix res més que tota la vergonya d'una iniquitat, tota l'amargantor d'una derrota...

No volem cap corona. No la mereixem tampoc. La satisfacció d'haver col·laborat, en la mesura de les nostres forces, a l'alliberament de la nostra terra, és prou per fer-nos agrair els sofriments passats. I si hem vençut perquè l'Ideal ens ha donat forces per a vèncer, és just que fem ofrena de la nostra victòria a Catalunya. Els nostres noms no representen res, no són res. Nosaltres tampoc. Qui ha vençut és l'Ideal, és la Pàtria, és Catalunya. Nosaltres ofrenem, dones, la primera victòria a la nostra terra, aquesta "quieta i dolça enamorada" que ens estima a tots. Que ella, la terra — aquesta "terra amiga", de Josep Carner, — faci fructificar la nostra victòria i ens doni, ben tost, d'altres que no tinguin la tara del fracàs.

Mentrestant, seguim la lluita. I, quan ens sentim ferits, no deixem caure tot d'una la nostra estimada bandera. Procuem fer-la caure poc a poc, dolçament, mansament, que l'enemic no la vegi com cau... I procurem nosaltres, caure de front al cel.

EMILI GRANIER-BARRERA.

Barcelona, Presó, agost de 1926.

Emili Granier-Barrera, model de patriotes catalans, escriptor joveníssim, autor d'aquest article i un dels acusats per l'intent de regicidi a Garraf, que ha estat absolt pel Consell suprem de guerra i marina.

mes qui els defensen. Tinguem, dones, la serenitat d'ésser serens i l'orgull d'ésser dignes. Ésser vençuts amb dignitat és sempre una victòria.

El saber caure dignament és una art, com és una art el saber morir. No caiguem de genolls en l'actitud de demanar clemència. Abans de caure als peus de l'enemic tinguem un darrer gest de rebel·lia: val més morir que claudiejar. La nostra mort honora l'Ideal que una claudicació tararia vergonyosament. I l'Ideal és més enllà de la Mort, més enllà de nosaltres mateixos. L'Ideal és etern.

Ningú té compassió del vençut que s'humilia, però tothom honora al vençut altiu. Siguen altius, dones! Si l'enemic és cruel davant la nostra gesta, mai més podrà esborrar la taca negra que deixarà en el llibre etern de la Història. Ningú li retreurà, però, d'haver mort un covard o un traïdor. Ni covards ni traïdors, dones! Homes. Senzillament homes. — Potser ens caldria, però, aprendre el valor del mot.

Nosaltres hem caigut amb dignitat. Res no ha pogut l'enemic davant la nostra en-

A GUISA DE CRÍTICA

En el teatre Mareoni, que és com si diguéssim la catedral de l'art que fa esforços per sortir dels mil xocs de la vida argentina, s'ha estrenat, no fa gaire, una obra que bé pot dir-se que és un pas forga accelerat envers el complet alliberament del teatre argentí.

Es que, fora de dubtes, l'autor, en escriure la seva obra, devia tenir el cap tan centrat que, sense esmerçar-s'hi de ple, li va ésser ben senzill allò que es proposava; que no era sinó una provatura, fins a cert punt lloable, de les possibilitats que del teatre se n'esperen.

*

Jo no sé, perquè sóc un llec en qüestions de literatura teatral, si l'autor ha reeixit en presentar a la consideració dels espectadors els quatre actes de què es compon la seva obra. Jo solament m'atreveria a dir que Defilippis Novoa, que és, potser, un dels cervells més dignes de respecte, ni s'hagués proposat d'anar a la mèdula de l'assumpte, a hores d'ara podríem dir-li que res no ens interessa tant com el seu teatre.

*

I això de la mèdula ho dic perquè, en el curs de la representació, només que hom afini una mica l'oïda, ressalten de seguida, a més a més dels conceptes si fa no fa d'un to massa transcendent, el llenguatge fareit; aquell prúrit de voler ésser gairebé profètic, que mantes vegades descobreix una deu de coses petites que són el retrat verídica del qui ens les diu.

Potser això que acabo de dir és poc entenedor. No hi fa res. Jo crec, però, en allò de que l'home, si no fa provatures, mai arriba enlloc.

Velliaquí el cas de Defilippis Novoa.

*

Per altra part, això de cercar formes noves d'expressió escènica, que és com si s'anés a encendre una nova llàntia per il·luminar la fosca que hi ha dins el teatre dit realista, mai no serà prou lloable. Perquè, si havem d'ésser sincers, no hi ha res que ens sembli tan detestable com la pintura massa verídica de tot allò amb el qual diàriament ens veiem obligats a rabejar-nos. Almenys així ho crec jo...

*

Pirandello i Franz Molnar, que són els dos capdavanters del teatre dit de la suggestió i de la irrealitat, en mantes obres de la seva ja copiosa producció, ens han fet gustar el joc de sentiments anímics que traspalsen el cor humà. Tots dos, a base de petites misèries, que si no són reals tothom les hi pren, fan desfilar al llarg de llurs comèdies tipus que, no exteriorment, sinó en el fons del nostre ésser, si gratíssim una mica veuríem que tots en posseïm, poc o molt, de l'ànima de llurs personatges. I

aquí està vulguem o no, sintetitzada, la forma irreal del teatre llur.

Es ben sabut qu' l'home és enemic de que un altre home vulgui fer-li ganyotes a la cara. Si n'hi fa i ho veu, si és de genit violent, el primer que farà, serà ensenyar-li els punys. I si pot, descarregar-los damunt l'esquena de l'impertinent. Convindrem, dones, en que és just defugir aquest perill.

*

El teatre d'aquests dos autors, si no fos així, d'irreal, no hauria apassionat en tan gran manera els públics d'arreu del món. La nova sensibilitat està embafada de realisme. No vol saber-ne res dels pallassos de carn i ossos.

Es tan bo cloure els ulls i entrelluear a l'entorn nostre, sense que res no ens taqui, les ànimes pures dels éssers creats a l'atzar, sortits i vessats del cervell de l'home!

*

Dones bé; l'obra teatral de Defilippis Novoa, que he començat a despullar, es titula "El alma del hombre honrado". El títol, si més no, es presta tot seguit a la suggestió. I en bona fe que n'és de suggestiva!

No vulguem res més punyent que un home que ha lluitat amb els braços nusos per tal de donar escalf a la seva llar, quan ja creu haver-ho aconseguit, i al llindar de la vellesa, per alliberar-se de la dissort que l'ha assaltat traïdorament, es veu forçat a suïcidar-se. És com el desdoblament agut d'una ànima que, si a l'última hora hagués reeixit com reïxen moltíssims en la vida, hauria tingut l'apacible mort que tots albirem quan una boira de pessimisme ens entela els ulls.

*

L'autor, després de posar-nos davant de la fatalitat d'aquest suïcida, de seguida ens dona, a tall de contrast, els retrats de la seva família. Una dona que plora, dos fills, un noi i una noia, que es reeriminen mútuament i una germana que, si no fos que la prendrien per histèrica, hauria estat capaç de fer un paper ridícul. Però que, de totes passades, es conté perquè, a fi de comptes, comprèn que no hi ha res més fort que el fet i que la vida, així com ens fa plorar sovint, també és prou magnànima per afavorir-nos en tot allò que pot, si un hom sap aprofitar-se'n.

I és per això que a mi, el personatge central: Ramon Cáceres, em féu la impressió que era musulmà, per la seva resignació, aleshores que es presenta al tribunal dels suïcides; i la seva dona una ploramiques; i els fills d'ambdós, cada un per llur cantó, un producte híbrid de sentiments i grolleries; i la germana del suïcida l'espèimen genuí del tant se me'n dona.

*

El primer acte és, si hom té en compte allí on ha volgut anar l'autor, el que es presta més per penetrar fins al fons dels personatges. Ells donen la impressió que la vida els atrau i no els atrau, però que la segueixen perquè sí.

El segon acte, que és quan el Cáceres es presenta davant del tribunal dels suïcides, em va semblar massa fosc. (No vagi a errar-se que ho dic per la foscor de l'escenari mentre es juga l'acte.) Jo hauria volgut que Defilippis Novoa hagués passat per allò que fa de contar-nos per què s'han suïcidat els cossos que encerclaven les ànimes que en el tribunal raonen d'aquella manera tan profètica... Fet i fet, en tractar-se d'ànimes, no cal filar tan prim, perquè, tot, o gairebé tot, podrien dir-ho sense enrojolar-se. Sí. Doncs s'ha de fer present que, ja que l'escena roman a les fosques durant tot l'acte, hauria estat molt just que els personatges l'aclarissin més del que ho fan.

Era massa poc llum allò de no permetre de veure sinó la cara de l'ànima que parlava...

*

Ja el tercer acte és més lluminós. L'autor, que ha deixat les ànimes, llevat d'una, la del Cáceres, ens porta a la terra que petgem i, d'una manera descarnada, en tres quadrets que són sengles aiguaforts, posa davant de l'espectador la inutilitat de certs sacrificis. El primer quadre que ens ensenya el fang luxuriós, fet a totes les sollicitacions de l'instint, quan ha davallat fins als últims graons de la filla del Cáceres, qui es basquejà en vida perquè fos l'àngel tutelar de la llar; el segon quadre que, sarcàstic fins al capdamunt, ens posa davant del fill que aviat serà advocat i que, sense tenir el diploma que l'hereditaria com a home de lleis, va a oferir-se a l'advocat més impudic que hi ha a la ciutat; i el tercer quadre, sense fer soroll, agafant-nos de la mà com si talment tingués por que caiguéssim, Defilippis Novoa ens fa entrar a la llar que fou de l'home qui es suïcidà a la primera contrarietat que li esdevingué en el curs de la vida.

I aquí sí que l'autor en quatre cops de ploma ens pinta la relativitat de totes les coses del món. La dona del Cáceres que encara pensa i la germana que es daleix en no fer-la pensar en res. Unes pregüries mal païdes, per allò que és, fins a cert punt, un inconvenient el viure prop d'una església; i, tot seguit, un cop de telèfon, la germana del difunt que s'apressa a agafar l'auricular i... l'esclat esbojarrat d'un desig temps ha contingut. El goig immens de saber que les dificultats econòmiques esdevingudes a ran del suïcidi del cap de casa són solucionades. La vida, la vida!...

I mentre la germana segueix parlant, per boca d'ella, l'autor, que ja sembla que s'ha rabejat amb els seus personatges, ens els

presenta nusos, sense cap roba que cobreixi llurs vergonyes, degotant, per tots cantons el fètid heuratge que embriaga el cos dels humans...

Ja saben, mare i tia, que d'ara en més l'horitzó de tots s'ha esclerit.

El fill ja té un lloc esplèndidament reuñat a l'estudi de l'advocat impúdie. I la dona del difunt aleshores es creu autoritzada a amollar la llengua. Què pot dir una vídua del marit que sap positivament que no pot oir-la?... Doncs ho pot dir tot; i així ho fa, que els embuts, ara, hi són sobers.

I en mig de la joia de les dues dones, l'arribada de la filla, que ve de donar lligons... I en assabentar-se de la sort del germà i del que li diu la mare que no haurà de sortir de casa per guanyar-se el tros de pa de cada dia, la mansuetud de la noia que diu que, mentre s'és en el món, tothom s'ha de sacrificar, sigui d'una manera o d'una altra...

L'ànima de l'home honrat, que surava damunt la testa de la família, s'ha fos per complet. Ramon Cáceres pot dormir el son etern, que a la terra, aquells qui podien tenir-lo a un reconet del cor, han fet un suprem esforç i s'han espolsat el llast que els atuia...

I el quart acte és aquell on l'autor, per sincerar-se i fer entendre fins on ha volgut anar el seu pensament, ens duu una altra vegada al tribunal dels suïcides, que és on, lògicament, torna l'ànima adolorida de l'home que es volgué foradar el cor d'un tret i que, sense haver-ho aconseguit, morí igualment...

*

Amb quina ironia més descarnada parlen els personatges durant el quart acte! Deflipsis Novoa, com que en el curs dels tres actes ha saturat els espectadors, potser sense cap malícia, d'una mena de pessimisme indulgent, creu que ha arribat l'hora de fer riallades de llavis endins, i les ànimes que esperen el regress d'aquell fillús de l'honradesa, omplen l'escena de casevelleigs arlequinescos fins al punt que l'espectador ve sadollat d'una mena de frisança...

*

Però, tot foe d'eneenalls. S'esdevé que el pobre de Ramon Cáceres, die, la seva ànima, es presenta davant del tribunal tot resignada i curada de mals d'espant.

I a les primeres preguntes que li fa el president del tribunal de les ànimes, es veu clarament que ja es considera deslligat del tot d'aquells qui, a la terra, oren sang de la seva sang. Aleshores, les ànimes totes respiren de satisfacció: la de Cáceres l'han guanyada definitivament.

*

Com que el plet és guanyat, mateix que els vius, les ànimes, sempre amb una filosofia metafòrica i irònica, vénen a dir una

cosa més vella que el menjar pa: que el món, perquè canviï de tal com és, és necessari de destruir-lo, i damunt les runes aixecar-ne un altre de millor, que és tant com dir que es deixi córrer la bola al seu albir fins que, per si sola, un dia o altre, es deví i esclati com una gla.

*

Es clar que obres d'aquesta naturalesa són un xic massa fortes per als temps que correm; però tot és qüestió de prendre-les en un sentit, no unilateral, sinó d'aquella

C O N F I D È N C I E S

(Telegrames de l'Agència Kómos no passats per la censura)

ES LA DANSA SENCERA D'UN POBLE QUE ESTIMA I AVANÇA, ETC.

Perpinyà (Rebut amb gran retard). — Comunicuen de Pineda que amb motiu de la gran festa organitzada pels pupins a Arenys de Mar per tal de proclamar el pupí major, senyor Milà i Camps, comte de Montseny, una invasió fabulosa d'arenuyenes portà l'alegria a la pàtria d'En Serra i Moret on es celebrava a honor dels visitants un "Aplec de la sardana".

LA DIGNITAT D'UN BIBERON

Barcelona. — A l'enterrament del gran biòleg i filòsof català, Ramon Turró, el poble de Barcelona ha demostrat una vegada més la seva dignitat. L'alcalde, senyor Romanu, conegut per "El biberon", hi volgué concórrer i presidir el dol a desgrat de la família i dels deixebles del gran finat. La barra d'aquest minyó depassà tots els escrúpols i hom pogué veure'l a la capçalera del següent funerari. El poble de Barcelona, però, en arribar la comitiva a la Plaça de Catalunya i desfilat per davant del cap del dol, arrencat davant la Banca Arnús, s'acomiadà dels familiars del gran mestre Turró i tombà el dors en passar pel davant del gran esquiroi municipal. No es registrà cap excepció.

L'ALIANÇA DEL POBLE NOU

Barcelona. — L'autoritat governativa ha tancat el local de la vella entitat obrera per haver-se negat a posar una bandera espanyola dalt la façana de l'edifici, a proposta del delegado gubernativo que assistí a la reunió general reglamentària que, segons la llei de l'ocupació espanyola, ha de tenir lloc cada any.

"ROGER DE LAURIA, CARAMBA"!

Barcelona. — L'ajuntament esquiroi d'aquesta ciutat ha fet canviar les plaques que redactades en català i en castellà hi havia a les cantonades del carrer de Roger de Llúria. Ara aquest català ha estat glo-

manera... Com ho diré?... Com s'ho prenen els personatges, ni més ni menys.

*

En el primer acte, que transcorre a un hospital, com és de consuetud, s'hi mou tota la fauna que, qui més qui menys, tots coneixem. Hi ha una infermera que, en veure que el Cáceres s'aixeca de la taula d'operacions, quan tothom el creu mort, té un tal esglai que s'hauria dit que sols ella està en possessió del secret de les ànimes...

J. GRAU-ELLES.

rificat amb el sobrenom de Roger de Lauria.

D'acord amb els desitjos del Primo de Ribera, Roger de Llúria ha abandonat la via pública i s'ha arrauit en el seno de la paz doméstica com pertoca a tot go que és català. Adios señor Romeo i adios señor Milanos del Bosque!

UNA FLOR NO FA ESTIU

Barcelona. — La mestressa superior senyora Serrano ha estat confinada a un determinat nombre de quilòmetres de Barcelona per haver-se negat a acceptar la imposició del general Barrera, inspirada pel Martínez-Vargas, alias "Mata Infants" o "Rei Herodes", de negar el dret a guanyar plaça de mestre les noies sortides de la normal i conceptuades catalanistes, que es presentessin a oposicions davant el tribunal format ad hoc.

Ara que la senyora Serrano, gens catalanista certament, es troba en l'exili, hom sap la repugnant manera com l'autoritat espanyola de Barcelona ha procedit en aquest afer. Un delegat de la policia es presentava, en efecte, a la casa de la noia aspiranta i li deia: — "El tribunal em delega per tal de dir-li, senyoreta, que no es prengui la molèstia de presentar-se al concurs perquè és de tothom sabut que vosté és separatista i antiespanyola".

No cal dir l'efecte que en la psicologia femenina produïa la presentació del delegado.

Sembla que s'han consignat bastants casos de suborn amb èxit. No obstant, les plaques han estat donades a gent no catalana. Es aquest un dels punts sobre el qual el general en cap de les forces d'ocupació de Catalunya ha tingut més d'interès. — "El magisteri ha d'èser essencialment espanyol — ha dit. — Amb aquesta base jo em comprometo a espanyolitzar l'Àfrica Central i les terres d'Àaska". Infelicitat!

LA "GUARNICIÓN" DE BARCELONA

Barcelona. — Hom feia notar dies endarrera que la guarnició de Barcelona és

L'únic centre militar de la península ibèrica on el Tímo de Primera té addictes amb xarraseo. La *guarnición* de Barcelona està integrada per fills de rànica noblesa espanyola traslladada a Catalunya i per fills de botiflers execrables que senten l'auhel de la llepada i del favor oficial per tal com ells en sí no "pinten" res. Els oficials i caps militars de l'ocupació de Catalunya són privilegiats que no han anat als llocs de perill del Marroc i que gaudeixen dels beneficis de l'escalafó. Les altres "guarniciones" no els poden veure ni en pintura. El Primo té un amor especial a aquesta taifa de sangoneres i per això els ret l'homenatge de la seva presència. Això explica també que en ocasió de la revolta dels artillers i dels enginyers militars suava acabada amb el nou "tancament" de l'escala oberta fos la "guarnición" de Barcelona la qui denunciés el general delegat pels de València i mirés amb ulls de mussol la seva reclusió a Montjuïc. No obstant, les altres *guarniciones* exigiren i obtingueren la llibertat d'aquell company i obligaren el Primo a claudicar una vegada més... a desgrat de l'assistència moral de l'oficialitat del cos d'ocupació de Catalunya.

Els artillers i els enginyers militars, atíats per la reina vella, han fet valer llurs desitjos però no s'han llançat a l'arriscada i fàcil tasca de ventar cossa al *Directorio*, car aquest hauria deixat un lloc que ells no volien ocupar. De Primo no n'hi ha cap més.

ARRIBADA DEL GENERAL AGUILERA

Madrid. — Completant les informacions publicades per la premsa que s'ha ocupat del descobert complot liberal-socialista-intel·lectual, cal consignar que el poble de Madrid ha tributat al general Aguilera una cordial rebuda a desgrat de la gran quantitat de forces disposades pel general Martínez-Añido als voltants de l'estació.

Hom sap que aquest complot també tenia per ànima la reina Cristina que ja no pot aguantar més primades i que s'agafaria a un ferro bullent per tal de salvar-se del gran naufragi del vaixell de la monarquia.

FOTOGRAFIES MACABRIQUES

Barcelona. — Circulen amb profusió de mà a mà unes fulles editades a Xile en les quals hom veu els "valientes" i *civilitzadors* "mozos" del "tercio" que Espanya ha sostingut al Marroc amb els moros *amigos* jugant amb sengles caps de rifenys patriotes que cometeren el delictes imperdonable de jugar-se la vida per la defensa de la pàtria.

Per la transcripció,
KÓMOS.

Boulogne-sur-mer, agost, 1926.

11 DE SETEMBRE...

Estàtua de Rafael Casanova al lloc on caigué ferit.
Fotog. Ressorgiment, per Bruquera.

... i un altre any ha passat sense que hàgim vindicat l'heroica gesta dels màrtirs

que a Barcelona els anys 1713-14 saberen complir bravament, dignament, amb el seu deure de catalans. El record d'aquells homes comandats per Villarroel i Casanova, deixant-se matar per la llibertat de la pàtria, envaïda per les hosts estrangeres de Berwick, abans de capitular, commou el nostre cor de patriotes i envermelleix el rostre de vergonya en pensar que llur sacrifici encara no havem sabut honorar-lo com cal. Hi anem en camí, és clar, però ja fa 212 anys que caminem en la tenebra i l'alba reivindicadora encara no es beslluma.

En la història de Catalunya l'onze de setembre és una data fatídica. Si el 1714 perdérem les darreres llibertats que ens restaren dels temps gloriosos de la nostra independència nacional, altres onze de setembre diuen com ha estat de feixuga i cruel la dominació espanyola que patim, sovint tan estoicament. D'ençà d'aquell onze de setembre que per primera vegada el poble català tributà homenatge als herois del 1714, al peu del monument a Casanova, i que per aquest motiu foren empresonats tots els patriotes qui formaren la Comissió organitzadora, gairebé no ha passat any sense que el sabre de l'opressió no caigués en tal diada damunt el poble indefens, sense respectar sexes ni edats, i sovint sang catalana ha zopat els voltants de l'estàtua del valeros Conseller en Cap.

Quan acabarà tant vilipèndi? Quan sabrem fer-nos dignes del record d'aquells herois i màrtirs que donaren la vida per Catalunya envaïda pels exèrcits coaligats de França i Espanya?

Quin jorn serà aquell que en un suprem esforç sabrem reintegrar al seu país tota la xurma burocràtica que ens ve de l'altra banda de l'Ebre?

Quan, Catalunya, serà nostra, catalans?

~ E L N I U ~

Tindrem un niu tot blanc prop la mar blava.
Les cambres seran plenes de clarors de vent i de perfum; d'aire vibrant pesant de raigs de sol i de remors.
Tindrem una cambreta peticona: les portes ample-obertes a la mar; per endoleir la llum posarem raudes en les finestres; i voldrem la llar que hi puguem fer bon foc, les vetlles fredes. Dament la taula el goig d'un ram de nards i en els recons luxurians mimoses —resplendents cabelleres d'or espars.—
Un gessamí voreta la porxada guaitant el rierol passar rient.
Un rellotge glatiut en el silenci, i, sempre el cant del mar, el cant del vent.
Tindrem entorn l'or beneït del sol i el riure fresc i viu de la ginesta, el verd dels pins, sedant, vora la mar

de cant etern, com una festa.

I en la riba tindrem un fruiterar i una font clara sota l'ombra fina; una vinya en la plana i un jardí que els ocells ompliran de xerradissa. Un horitzó ben ample i un cel pur. I la costa suau com abraçada on palpiti la mar, tremant d'amor i enjoiada de velles com flors blanques.

* * *

Hi arribarem—espòs—la mà en la mà pel juny, quan tot el bosc serà una flama. En els teus ulls—daurats color de nit o del mateix blau clar del cel i l'aigua—la nostra joia en llum resplendirà. Et erit enjogassat de les gavines la dolça bevinguda ens donarà... I sota el vent la mar riurà, tranquil·la.

MARIA TERESA VERNET.

EL FOLKLORE I SON DESENROTLLAMENT A CATALUNYA

(Acabament)

Ja veieu com no sols trobem les rondalles populars en aplecs actuals dels demés països, sinó en textos antics. La Mercè Ventosa ha trobat en rondalles catalanes l'Ulissi grec, i n'ha fet un interessant estudi en el llibre *Ulisses en la rondallística catalana*. L'Adelaida Ferrer ha trobat el nostre *Pere-Millet* en les mitologies primitives; i la Manuela Fina, una pila de temes nostres rondallístics en el *Kalevala*, l'epopeia finlandesa. Nosaltres hem trobat en una rondalla de la Maresma un mite complet escandinau dels *Eddes*; i en una altra un tema que figura en un conte contingut en un papirus descobert en la tomba d'un príncep egipci que va viure catorze segles abans de Jesucrist.

Com s'expliquen aquests fenòmens? Quina pot ésser la causa de la profusió i supervivència de tants de temes tradicionals? Quin deu ésser l'origen dels mateixos?

Preguntes són aquestes que tots ens fem, i que encara no s'han contestat decididament. Existeixen unes quantes hipòtesis. Uns creuen que les rondalles són restes de mites antics transportats d'unes terres a les altres per les emigracions dels temps primitius. Altres, refutant aqueixa teoria, diuen que el fet que es trobin en els pobles selvatges igual que en els civilitzats, indica que neix espontàniament en cada poble el mateix tema, quan aquest atravessa el mateix moment d'evolució biològica. Altres volen que ens vinguin totes de l'Índia. I altres creuen que són el darrer record dels rites caiguts en desús. Aqueixes diverses tendències prenen en el camp de l'estudi de la novel·lística popular els noms de *escola mitològica* (defensada per Max Müller, De Gubernatis, Gaston Paris, etc.), *escola antropològica* (ideada per Lang), *escola llietèria* (Benfey, Cosquin, Gedeon Huot), i *escola ritualista* (Saintyves, Miss Weston, etc.).

Molt podríem dir encara sobre aquests estudis interessantíssims, que han robat delitósament les nostres hores d'esplai des de fa vint anys i, que amb goig nostre, seguiran robant-nos-el d'aquí endavant, perquè aquesta mena d'estudis fan com les persones riques en gràcies anímiques, que, quan més hom les tracta, més les estima; i també perquè mai podrem oblidar què les rondalles — que al capdavant vénen a ésser unes novel·les concises — han estat durant els segles la literatura dels humils, dels analfabets, dels pagesos allunyats de la urbs, de tots aquells, en fi, desproveïts dels avantatges que la civilització aporta als estaments socials privilegiats. Però si en parlés més, allargaria aquesta conferència i abusaria massa de la vostra benèvolenta atenció.

ALTRES BRANQUES FOLKLÒRIQUES

Per la mateixa raó haurem de deixar de parlar de les altres manifestacions del saber popular, com, per exemple, de la *Paremiologia* o tractat de les sentències compendiades, filles de l'experiència, classificades en proverbis, adagis, refranys, dites, aforismes, etc., que tanta forga, color i concisió donen a un idioma. O de l'*Oraçioner*, que a Catalunya és molt extens, entre oracions de gorir, de conjurar, de treballar, o, senzillament, d'elevat l'ànima a Déu. O dels *Jocs d'infant* (entre ells les endevinalles) que presenten tot un mosaic d'exercicis físics i intel·lectuals, als quals la pedagogia moderna comença a girar-hi els ulls. O de les *Supersticions*, amb tot llur bagatge de creences ocultistes i fórmules màgiques, tant important per a l'estudi psicològic d'un poble que, abans del moviment folklòric, ja se'n feien tractats, com, per exemple, el *Traité des superstitions*, de Thiers, publicat l'any 1667. O de l'*Art popular*, on el que cada terra té les seves especialitats — nosaltres, per exemple, les tenim en els objectes de terrissa per cuina i taula, en figuretes de pessebre, en teixits i puntes per a l'abillament, etc. — O dels *Usos i costums* de la vida familiar i social, ço que seria un tema llarg de tractar, amb tots sos caires de legislació tradicional, festes religioses i cíviques, costums referents al naixement, creixement, prometatge, casament, vida conjugal, vellesa i mort, etc. O, per acabar, de tantes altres branques del saber popular com la *Medicina casolana*, l'*Art culinari*, i altres.

LA CONSERVACIÓ DEL MONUMENT FOLKLÒRIC

En resum, el Folklore és una ciència de reconeguda valor universal. Ell ajuda a formar l'ànima d'un poble, i després, amorosament, és el que en recull l'essència, quan, per la constant evolució i les aleacions ètniques de la complicada vida moderna, perilla que aquest poble es perdi en una híbrida rasadora general. No es creua en el camí de la civilització ni s'oposa al seu curs, sinó ben al contrari, és el vehicle que la traspassa d'una generació a l'altra com l'arxiu vivent dels coneixements, les idees i els sentiments que han assolit una completa difusió i assimilació en l'ànima popular. Com l'art, la riquesa, el sentit jurídic i el patrimoni moral, perpetua al través del temps els conceptes més purs de les civilitzacions hagudes. I així és com devem considerar-lo i aprofitar-lo: incorporant-lo a la civilització i a la pedagogia modernes en quant tingui d'útil i altament humà, separant-lo eurosament i portant-lo al laboratori de l'investigador en quant tingui d'inconve-

nient i d'incompatible amb la realitat dels nostres dies; cooperant amb atinada discreció en l'obra constant de garbellament i selecció de les valors humanes, és a dir, conservant fidelment les seves essències eternes i catalogant en arxius i museus per a llur examen i consideració aquells elements que el veritable progrés hagi sabut eliminar i que són ja l'obra morta del gran edifici.

Però si té importància en cada poble, la té molt més en pobles com el nostre, que es troben en un moment de rehabilitació del propi caràcter. Per això convé que hi serem tots esment. I així com si tenim en estat ruïnós un monument arquitectònic nacional, convé, quan li cau una pedra, que el que la culli la torni a col·locar, o bé la porti al museu corresponent on ja no es perdrà més, així en Folklore, cal que tots els que estimem l'ànima catalana recollim les pedretes del monument folklòric que està enrunant-se. Cap cançó, cap rondalla, cap dita, cap endevinalla, etc., de les que recordeu vosaltres, o els vostres pares, hauria de quedar sense anotar. És aquesta una feina fàcil que tothom pot fer, des del més jove al més vell, des del més il·lustrat al menys instruït. El director del vostre RES-SORGIMENT vol obrir en les planes de la revista que tan intel·ligentment dirigeix, una *Secció folklòrica*: ella serà el museu on podreu aportar-hi aqueixes pedretes del saber popular. Estigueu segurs que, per insignificants que us semblin, tindran sempre alguna importància: si per res més no, com a material d'estudi. I prou que els estudiosos de Catalunya d'arreu el món se'n adonaran, i ho aprofitaran per a investigacions importants!

SARA LLORENS DE SERRA.

Buenos Aires, 1926.

La data luctuosa de l'onze de setembre de 1714 ha estat commemorada enguany amb actes d'afirmació nacionalista pel Centre Català de Mendoza, Grup d'Acció Catalana d'Assumpció (Paraguai), Centre Català de Rosario i Centre Català de La Plata.

A Buenos Aires el Casal Català celebrà un acte important en el qual, ultra vibrants parlaments dels senyors Gispert i Boixader i recitació de poesies, fou representat "Via fora... Madres!" per la secció d'Art Escènic, i cantades un bon número de cançons patriòtiques per l'Orfeó Català.

L'estàtua de Rafel Casanova es veié materialment coberta de rams i palmes, ofrena fervorosa d'entitats i particulars.

El saló d'actes del Casal fou envaït totalment per una concurrència entusiasta de la ideologia cabdal.

DES DE L'ERGÀSTULA DIVAGACIONS D'UN PRESONER CATALÀ

Llegint un diari (*) hi hem trobat la relació d'un miting celebrat dies passats per l'"Associació de Socorsos" als lleialistes irlandesos. Presidia l'acte Mr. J. F. Mas-sau. Lord Carson, el principal orador, es va plànyer de l'abandó en què Anglaterra ha deixat els súbdits lleialistes del Sud d'Irlanda.

"Anglaterra — digué textualment Lord Carson — s'ha aprofitat d'aquella gent mentre li va convenir. Va abandonar-la quan va semblar-li que li convenia més abandonar-la. Anglaterra els feia servir per mantenir hissada la seva bandera, i després, un cop els anglesos van haver d'arriar-la, van fugir d'Irlanda sense ni tan sols girar el cap vers els que havien ferit.

"Aquesta gent són els soldats qui van caure a la guerra defensant la causa d'Anglaterra i als quals Anglaterra ha deixat morir de fam al camp de batalla."

Aquest plany de Lord Carson, amb les seves estadístiques posant de relleu l'esgarri-fosa misèria d'aquests milers d'irlandesos que renegaren de llur pàtria, ens ha fet pensar amb les tristeses d'aquestes famílies indigents, sense llar, sense treball, i gairebé sense vestir, i sense menjar, que abandonats per Anglaterra i perseguits despiatadament pels patriotes irlandesos han de recórrer a la caritat de l'"Associació de Socorsos" i de lady Wilson, per a emigrar de llur pàtria, cercant en va pel món la tranquil·litat que els manca des que foren traïdors i pacífics.

El fat del destí ha punit severament la traïció d'aquests irlandesos. Mentre foren necessaris, Anglaterra afalagà els baixos girat la mitja i hagué de fer la pau amb Irlanda, Anglaterra no volgué ocupar-se més dels seus lleialistes i els abandonà a les íres dels patriotes. Aquest és el preu de totes les traïcions. El traïdor és despreciat per tothom, àdhuc per aquell a qui ha servit d'instrument, i així no ens ha de sorprendre que Anglaterra els hagi abandonat. Despreciats per tothom, el calvari d'aquesta gent és l'exemple vivent en que s'han d'admirar els que a Catalunya fan el paper de traïdors.

No li han pensat mai els catalans traïdors en el pervindre que els espera quan Catalunya sia lliure?

A cada pore li arriba el seu Sant Martí — diu l'adagi; — a aquests traïdors també els arribarà l'hora en què hom els demanarà comptes de la seva actuació, i allavors, sense la protecció dels espanyols — que prou feina tindran a casa seva, — no els servirà de res entonar el "mea culpa". Catalunya,

inexorable, farà justícia, llurs béns — produete de llurs robatoris — seran confiscats; hom els declararà el boicot fent impossible llur existència entre nosaltres, i no tindran altre remei que fugir de Catalunya pregonant arreu del món el seu crim i la seva misèria.

Allavors aquestes desferres podran anar a Castella a fer prevaler llur condició de víctimes del seu amor a Espanya. Castella els tancarà la porta i els dirà allò tan suat i tant castil·la, que "el traïdor no es menester siendo la traición pasada".

Una notable diferència hi ha entre els lleialistes irlandesos i els catalans renegats, i és que aquells foren traïdors i pacífics a causa d'un fanatisme per llur diferència de religió amb els seus germans de pàtria; i aquests són traïdors solament per a satisfer la seva preüja d'ocupar càrrecs que mai d'altra manera no haurien exercit.

Almenys els lleialistes irlandesos defensaren llur ideal religiós i polític amb les armes a la mà, cosa que mai no faran els

renegats d'ací, perquè estan mancats d'ideal i de valor cívic.

Fixeu-s'hi bé quina mena de gent és la que a Catalunya fa el paper de traïdor: Els fraecassats de sempre, les escorrialles del nostre món polític, despitats per llurs derrotes. Homes sense ànima i sense cap ideal noble, disposats a defensar allò que els permetrà satisfer llur vanitat personal. Aventurers a la caça de pessetes. Homes sense dignitat ni vergonya que amb tal que els permetin saquejar els cabals del poble, fan tots els papers de l'auca per baixos i denigrants que siguin. Des del pidolaire rastres i miserable que cerea viure amb l'esquena dreta, fins als dirigents màxims del P. U. P. no hi trobareu un home de sana moralitat. Tot és coreat i podrit.

I aquesta gent és la que ha d'espanyolitzar Catalunya?

L'optimisme passant entre els barrots de la reixa ens aearona i nosaltres, amarats de fe, anem divagant tot esperant el jorn de la victòria per a poder cancel·lar els greuges que han inferit a la pàtria aquests fills bords de Catalunya.

MARCEL·L PERELLÓ.

Barcelona, Presó, agost 1926.

UN TARIT-LAROT (CONTÉ)

En Jaume Farriols, o En Met, diminutiu amb què tothom el nomenava i ell s'hi entenia, sempre havia estat i seria sempre un tarit-larot.

De noi, com que era desmemoriat, atollondrat i enjogassat, a l'escola del poble no hi aprenia res; i a més, en feia cada una i promovia tals avalots, que el senyor mestre, no podent-lo aguantar més, el va treure de les aules, dient així al seu pare:

— Senyor Jaume, jo no en faria res d'aquest noi: es massa tarit-larot. Posi'l a treballar; potser canviarà.

El pare d'En Met el va posar d'aprenent fuster. Però, com que el xicot era tant atollondrat, d'allò més enjogassat i bon xic gandulot i a més, com que en feia cada una, i sortia amb cada estirabot, l'amo el va despatxar.

— Mira, Jaume — digué l'amo fuster al pare d'En Met, — aquest bordegàs no em serveix per a res: es massa tarit-larot.

I d'aquell tarit-larot el seu pare no sabia què fer-ne; el va posar d'aprenent baster, i res, també era massa tarit-larot per apendre aquell ofeci; va provar de fer-lo apendre d'espardenyer, però com que era tant tarit-larot i no es fixava en res i tot ho malmetia, l'amo espardenyer el va foragitar.

El pare d'En Met es desesperava, i a crits li deia: — Què en farem de tu, grandíssim tarit-larot?

I enviant d'ofecis i fent-ne cada una!, aquell tarit-larot anà creixent gran i va arribar a l'edat d'entrar a la quinta. Eu

el sorteig va treure número baix. Com que menjar ranxo i portar la motxilla a l'esquena no li agradava pas, va dir al seu pare: — Mireu, pare: en lloc d'anar a ésser soldat, he pensat anar-me'n a França. I així ho va fer.

L'alcalde del poble, que d'enguà que el rei de les Espanyes, amb motiu de la inauguració de l'estació del tren que fent camí cap a Madrid passava per allí, havia estat a la vila i havia parlat amb ell, s'havia torna molt espanyol, va dir al pare d'En Met: — Nòmés un tarit-larot com el teu fill podia fer això: Deixar de complir amb el rei, nostre senyor, per anar-se'n amb els gabatxos.

Al cap de pocs mesos En Met va retornar. França no li agradava; però no havia tornat per anar a ésser soldat, no, això mai. El seu pare, amb mil cinc cèntes pessetes, l'en va lliurar.

I l'avi d'En Met va dir: — Són ben malgastats aquests tres cèntes duros per aquest tarit-larot. Ell no els val pas, com hi ha Déu!

Tan bon punt la carta de pagament va entrar a l'infern del gee d'En Met, en el seu magí va entrar la idea d'anar-se'n cap a Amèrica, i al cap de poc temps així ho va fer.

I tothom del poble deia: — Mireu que n'és de tarit-larot En Met! I què hi farà aquest tarit-larot a Amèrica?

A Amèrica, En Met, va fer molts ofecis; va recórrer molts pobles; va arribar a te-

(*) "La Veu de Catalunya", 25 juliol 1926, edició del matí.

nir alguns pessos i després amb xelis i gauduleries se li feren escàpols.

Un dia, després de molts d'haver passat fam, En Met, es va fer aquesta reflexió: Que en soc de tarit-larot! I va determinar canviar de vida. Treballaria i faria bonafat.

Va venir a Buenos Aires. Va trobar feina. Va cercar una dispesa catalana, es va fer soci d'una entitat catalana, cantava en un cor català i ballava amb noies catalanes, però, de tant en tant, feia unes coses que tothom deia: - Quin xicot més tarit-larot!

Sense més ni més se n'anava de la dispesa; sense cap motiu deixava de ballar amb una noia que sempre era la seva parella; per una futesa de res s'enfadava amb un company de cantades, deixava de cantar i es donava de baixa de l'entitat. Després, als pocs dies retornava a la dispesa, es donava d'alta de l'entitat, cantava de nou i de nou tornava a ballar amb la noia que sempre havia estat la seva parella i que li estava afecionat. De debò, de debò, En Jaume Farriols era un tarit-larot.

En Farriols, estant sempre entre catalans, sentint parlar i parlant ell tothora de Catalunya li varen venir desitjos de "donar un tomb" per aquelles terres (com ell deia) i els estalvis que tenia els empraria per a donar aquell "tomb".

Tanmateix, deia, ara ve Nadal, i com que l'adagi diu: "Per Nadal, cada ovella al seu corral", ell agafaria els trastets i, cap a casa falta gent.

I repetint a tothom l'adagi: "Per Nadal, cada ovella al seu corral", anava assabentant als seus amics i coneguts que en el vaixell del dia dos de desembre se n'aniria cap a Barcelona i que prenent tot seguit el tren, a la vigília o al mateix dia de Nadal arribaria al seu poble.

* * *

En Joan Codina, un company de treball d'En Met, va arrebregar una greu malaltia; mancat de mitjans va anar a passar-la a una sala de caritat d'un hospital i allí, entre la vida i la mort, va restar-li tres mesos. En sortir-ne no semblava el mateix: estava flac i tan debò que no podia treballar. El metge en donar-li l'alta li va dir:

—Ara, el que us convindria, fóra un viatge a Catalunya; l'aire del mar, el clima sanític de les muntanyes de la vostra terra poblades de pins us enfortirien els pulmons us posaríeu bé del tot.

En Met va anar al consolat espanyol, per a treure'n el passaport, i allí, fent eua, li va veure En Codina. Pobre! Anava a mirar si podia aconseguir mig passatge dels que solien donar als pobres i malalts. Per a l'altra meitat del passatge obriria una subscripció entre els companys de treball i els amics.

Varen passar dies i En Codina no aconseguia el mig passatge del consolat i a la llista de subscripció, que era encapçalada

per En Farriols amb deu pessos, no s'hi assentava cap més quantitat.

A En Farriols, En Joan Codina, amb aquella cara tan estrada, aquell color trencat, aquells ulls tan enfonsats i aquella tos feble que li sortia de tan endins, li feia una llàstima. Pobre Joan!

Atrafegat amb els preparatius de la marxa, En Farriols, no es deixava veure per la societat.

El diumenge abans del dia dos de desembre En Farriols va anar a l'entitat catalana per a acomiadar-se dels amics. Per més que ell assegurava que tot ho tenia arranjat i que solament li mancava el passatge per a embarcar-se, ningú no creia que se n'anés. — Se'n desdirà. No el coneixeu? És massa tarit-larot!

El dilluns, En Farriols, anant-se'n cap a l'agència del vapor, va trobar pel camí a En Codina, que tenia els papers en forma, però, que qui sap quan s'embarcaria, perquè allò d'aconseguir mig passatge s'eternitzava i en la llista de subscripció

només hi havia anotats els deu pessos d'En Met; deu pessos que ja havien estat gastats per a poder menjar i dormir sota teulat aquells últims dies.

—I ara què faràs, desgraciat? — li va dir En Farriols.

—Ara, mira: quedar-me en aquesta terra i morir-me aviat.

—Això no, vatua el món! Vina amb mi. I amb En Codina, En Met, va anar cap a l'agència del vapor i a nom d'En Joan Codina va comprar un passatge per a Barcelona i, demés, a l'amie malalt, va donar-li tots els pessos que li restaven.

* * *

El diumenge següent, quan l'entitat catalana bullia de gernació, un soci va dir:

—Mai dirien a qui he vist que encara roda per Buenos Aires. — Qui? Tothom ho va endevinar. — A En Met Farriols. — I tothom va dir: — Ja ens ho pensàvem que En Met no se n'aniria. És tan tarit-larot!

ERNEST SUNYER.

UNA INSTITUCIÓ BENE MÈRITA

Art i Pàtria no ha d'ésser un mer lema penjat entre l'or i el grana d'una senyera orfeònica. Cal que realment els que s'hi arredossen amb la cançó al llavi sàpiguen què cosa és art i què pàtria, i que en modular la cançó sentin l'esgarrianga patriòtica recórrer de dalt a baix tota llur èrpora. Un músic eminent ha dit que sense la pruija de l'ideal patriòtic la cançó als llavis no és res, ans esdevé eixorea. El català qui canta sense que l'agulloni l'anhel de deslliuranga pàtria, no és bon català ni bon cantaire.

Ernest Cervera, intel·ligent director de l'Orfeó Catalunyà.

Iens ací la missió dels orfeons catalans.

L'Orfeó Catalunya, de Santiago de Cuba, és un magnífic exemple d'allò que ha d'ésser un orfeó. Fit l'esguard a l'ideal redemptor, passa per damunt d'obstacles i convencionalismes. Art i pàtria, o pàtria i art, és el seu lema i a fe que no se'n separa mai i reix d'una faísó encoratjadora. Aquest Orfeó és l'obra acompanyada en l'exili per un músic jove i intel·ligent i patriota irreductible, el mestre Ernest Cervera, ex-director de l'Orfeó Gracienc de Barcelona.

Les tres seccions que integren l'Orfeó Catalunyà de Santiago de Cuba.

UN QUE VA ERRAT D'OSQUES

La tendència a voler fer frases, com vulgarment hom diu, o simplement a voler parodiar-les, com en el cas que anem a esmentar, porta sovint a situacions indesitjables, quan no es compta amb una forta dosi de memòria i un talent més o menys cuirassat. La manca d'això darrer ha fet que un senyor diputat a la Cambra de representants de la província de Buenos Aires, voregés el ridícul i hagués de suportar la sumanta d'un seu col·lega, força més ben informat, tammateix.

La cosa fou així: Hom discutia el projecte d'erigir a la ciutat de La Plata un edifici per l'Assistència Pública. El diputat conservador senyor Bioy l'impugnava i per tal de reforçar la seva tesi contrària a afavorir la capital de l'Estat, privilegiat, al seu dir, contra els interessos i les necessitats de les demés poblacions de la província, etzibà aquestes paraules:

“Los habitantes de La Plata resultan los catalanes de la provincia; no producen un kilo de trigo, no invernan ni crían un novillo, solamente son postulantes de empleos. Discúlpennme que haga esta manifestación los señores diputados habitantes de la capital.”

Sortí a la defensa de la capital menyspreada, el diputat Rocha, en el discurs del qual trobem uns conceptes que, ultra deixar el seu col·lega a l'alçària del betum, ens interessen perquè demostren, almenys, que no tot són Bioys per aquests móns de Déu:

“No me encontraba presente en el recinto en momentos que el señor diputado hiciera manifestación tan autojadiza, inexacta y temeraria; pero empezaré por decir que no me explico qué ha querido decir el señor diputado Bioy en el curso de su improvisación, cuando nos ha calificado de

“catalanes”. El señor diputado Bioy parece que ignora que Cataluña es una de las regiones más prósperas, y que en materia comercial quizá está a la avanzada de España.

Caster. — Es un error; ha querido decir “andaluces”.

Rocha. — Muy bien, no me voy a referir a eso porque ya está desvirtuado. El señor Bioy ha sentido cantar el gallo y no sabe dónde. Esa frase estuvo muy en boga cuando el doctor Pellegrini quiso hacer la nueva provincia con la sede en Bahía Blanca. Se decía entonces, señor diputado, que los de Bahía Blanca eran los catalanes de la provincia porque querían la independencia política.

Bioy. — Me acuerdo perfectamente.

Rocha. — Pero no se puede atribuir a La Plata, señor diputado, que quiera tener independencia política y desprenderse de la provincia, siendo la capital.”

Es evident, després de les manifestacions del diputat Rocha, que el senyor Bioy, en voler emprar la frase de Pellegrini, no sabia de què anava. Ara, que nosaltres no som tan susceptibles, potser, com els nostres amics del Centre Català de Cultura de La Plata, car en la actitud del diputat Bioy no hi veiem, en el fons, cap menyspreu ni ataca a la nostra dignitat patriòtica, ans hi constatem, com ja havem dit, una ignorància palesa del sentit i l'encall de la frase de l'il·lustre ex-president argentí. Per això no serem pas nosaltres qui provocarem un nou conflicte internacional.

Altrament la lletra de feccitació que el Centre Català de Cultura adrega al diputat Just Rocha, té el valor d'un document patriòtic i és testimoni de l'esperit catalanès que guia els destins de l'entitat.

vessar moltes llàgrimes i algapremà molts de cors. Serena la mirada, segur el pas i decidit, el font alt i al llavi el somriure, pulcrament abillats amb el vestit de les festes; el clavell sagnant o el simbòlic brot de ginesta al trauc de l'americana de faisó que els nou processats formaven els colors nacionals de Catalunya, aquells homes, joves tots, — algun gairebé adolescent, encara — que tenien damunt llur testa l'amenaça d'una pena de mort i de vàries cadenes perpètuas, semblava que assistien a un espectacle plaent a l'esperit i no davant un tribunal militar, constituït per botxins i gent detestable.

Tots ells varen donar una prova de patriotisme i d'esperit de sacrifici que ja no es pot superar. És la seva millor executòria de catalans i d'herois. El seu gest és d'aquells que honren la història d'un poble que lluita per la reconquesta de la seva independència nacional. Sabien que els esperava el botxí i el presidi i ells s'encaraven serenament amb un i altre, desafiant amb la mirada i el gest, els enemics de llur pàtria. Per Catalunya ho han sacrificat tot i ara els espera el presidi espanyol, fètid i corrupte.

Davant d'aquest exemple d'integritat, de fermesa i de dignitat patriòtica, qui no es meravella? Qui no es sent atret pel gest heroic d'aquests màrtirs de la pàtria?”

Els donatius subscrits són els següents:

Suma anterior: \$ 435.66

Josep Paré	5.—
Josep Ricart	10.—
Melcior Grau	30.—
J. Lleonart-Nart	5.—
Josep Rigau	10.—
Lluís Canyameres	10.—
Feliu Llinàs	10.—
Josep Comas	10.—
Josep Comas (fill)	10.—
Manuel Carol	20.—
Josep Cabré	10.—
Joan Pantebre	10.—
Pere Ferran	5.—
Josep Soler (La Paz)	5.—
Joan J. Llorens	30.—
Emili Pagès (Capiella G. Norte)	10.—
Jaume Cases	5.—
Joan Rossinyol	25.—
Joan B. Llonch	10.—
Ramon Rodriguez	5.—
Enric Rodó	10.—
Lluís Altirriba	5.—
Ramon Girbau	5.—
Joan B. Gacía (Mendoza)	10.—
J. C. Campins	5.—
Nicolau Gentiles	3.—
S. Vergés	5.—
Pere Ametller (Arrecifes)	10.—
Pere Planas	5.—
Josep Escolà	10.—
Lluís Casamitjana	5.—
Isidre Roca-Amat	10.—
Joan Nadal	5.—

EL DIA DEL PRESONER CATALÀ

Es encoratjador de constatar l'èxit de la iniciativa que va obtenint arreu de l'Argentina la institució del “Dia del presoner català”. Les aportacions rebudes fins al dia de cloure la present edició, són considerables i demostren amb eloqüència que el gest d'aquells germans condemnats a penes severíssimes i torturats pels botxins de la nostra pàtria, ha estat degudament comprès pels catalans exiliats.

La Comissió Executiva ha fet circular una crida als compatriotes de la capital convidant-los a subscriure les llistes que hi ha obertes per auxiliar els germans empresonats i llurs famílies.

Heu-vos ací uns fragments del manifest:

“A la presó de Barcelona hi ha cinc catalans, germans nostres de pàtria i d'ideal, que han estat condemnats a cadena perpètua per un Consell de guerra; dos a dotze

mesos de reclusió, vàries dotzenes a penes inferiors, i alguns centenars que no saben encara per què se'ls detingué. Tots ells són patriotes que no han pogut suportar els atropells de paraula i de fet que el Directori militar ha comès i està cometent contra la dignitat de Catalunya, i en un gest de suprema indignació que els honora extraordinàriament, han plantat cara a l'enemic i han caigut en la lluita defensant la mare pàtria. Són els nostres presoners de guerra.

El tremp indomptable d'aqueixos patriotes es demostrà ben clarament durant el Consell de guerra que condemnà a set d'ells a les penes severíssimes que ja havem esmentat. Conscients de llur responsabilitat, cada un d'ells sabé mantenir-se en una serenitat que emocionà profundament el públic que assistí a les sessions del tribunal. La seva entrada a la sala del Consell feu

Marian Hordà	5.—	Francesc Múria	6.—
F. de P. Bosch	5.—	Antoni Guilà	10.—
Manuel Rossinyol	10.—	H. Vila i Vallès	10.—
M. Lafarga-Riera	10.—	Robert R. Rubí	2.—
Antoni Miquel	5.—	Ramon Jou Castañó	2.—
Marcel·lí Dagà	5.—	Marian Soley (Valparaíso)	2.—
Joan Llinàs	5.—	Rogeli Oro	5.—
Rafel Rosés	5.—	Pau Roca	5.—
Artur Bonafont (pare)	10.—	Lluís Molet	5.—
Ernest Soler	1.—	Pere Garcia	1.—
Pau Borràs	2.—	Josep Torradolla	3.—
Joan Rosselló	10.—	Joaquim Oro	5.—
Josep Carbó	5.—	Antoni Carreras	5.—
F. Lluich-Carbonell	10.—	Josep Duch	10.—
R. Martin	20.—	Bonifaci Lopez	10.—
Joan Espinach	15.—	S. Batlle	5.—
Teresa C. de Botana (Paraguay)	10.—	J. Zoppetti (Rosario)	5.—
Lluís Reixach (Rosario)	5.—	J. Queralt (íd.)	5.—
Ventura Pappaseit (Paraguay)	10.—	Josep Bellsolà	10.—
J. Grau-Elias	5.—	Antònia Agulló	10.—
Joan Roig (Bahía Blanca)	10.—	Antoni Roca	5.—
Rita Masjoan de Roig (íd.)	5.—	Pere Espasa	5.—
Josep Roig i Masjoan (íd.)	3.—	Josep M. Guerrero	2.—
Jordi Roig i Masjoan (íd.)	2.—	Antoni Valls (Rosario)	4.—
Montserrat Roig i Masjoan (íd.)	2.—	Josep Roca-Amat	10.—
Ramon Farran (íd.)	5.—	Jaume Romeu	20.—
Lluís Cabiseol (íd.)	10.—	Pin i Joan	15.—
Enric Català (íd.)	10.—	Meleior Cases	2.—
Jaume Julià (íd.)	3.—	Elisenda Cases	2.—
Josep Currià (íd.)	6.80	Jaume Cases	2.—
Emília Gener de Currià (íd.)	3.—	Enric Cases	2.—
Josep Currià Gener (íd.)	2.80	Emili Salvat	10.—
Josep Boleda (íd.)	5.—	Francesc Constantí	10.—
B. Marqués-Soms (íd.)	5.—	Pere Roure	10.—
Joan Pinyot (íd.)	5.—	Unió Catalanista (Embarracón)	20.—
Joan Fiblot (íd.)	10.—	Carles Gurí	5.—
Francesc Nayaeh (íd.)	5.—	J. Pou i Freixa	10.—
Pere Verdugo (íd.)	5.—	Joaquim Algeró	5.—
Josep Marquès (íd.)	10.—	Pere Santaeana	5.—
Angel Marquès (íd.)	2.—	Antoni Rovira	5.—
Josep Comas (Concepción del Uruguay)	5.—	Joan Roca-Amat	10.—
Joan Carxans (íd.)	5.—	J. M. B. i P.	10.—
Leandre Russinyol (íd.)	2.—	M. B. R.	5.—
Pere Figueres (íd.)	2.—	R. M. P.	10.—
A. Cladera i Germà (íd.)	10.—	J. M. B.	5.—
Arnau Cladera (íd.)	1.—	F. P.	10.—
Joan A. Cladera (íd.)	1.—	Ll. C.	5.—
Olga Cladera (íd.)	1.—	Eugeni Porta	5.—
Caterina R. Cladera (íd.)	1.—	Antoni Vidal	2.—
Jacint Pereyra (íd.)	2.—	Joan Xifreda	5.—
Josep Ginestà	20.—	Ernest Soler	5.—

E L S L L I B R E S (★)

RAMON TURRÓ, per Leandre Cervera. Barcelona 1926. — Col·lecció "La nostra gent".

Es el quart volum dels *Quaderns Blaus* i aparegué gairebé simultàniament amb el traspàs de l'il·lustre biòleg i filòsof, glòria de Catalunya.

El nostre caríssim doctor Cervera — de tan bon record per als catalans de l'Argen-

(*) Baldament sigui només un comentari sense pretensions, **RESSORGIMENT** parla de tots aquells llibres que li són tramesos pels seus autors.

tina — ha realitzat amb la biografia de mestre Turró, una obra perfecta dintre el gènere a què pertany. L'home de ciència, l'escriptor i el filòsof tenen un reflex diàfan en la prosa agradable i clara amb què està escrit el llibre.

L'èxit de la col·lecció radica en bona part, creiem, a l'assenyada direcció que n'exerceixen Marius Aguilar i Carles Soldevila, els quals saben trobar la ploma autoritzada per a traçar el principals trets biogràfics, dels homes que es proposen fer-hi sortir. N.

NOTÍCIES

A LA MEMÒRIA DE CONRAD A. FONTOVA

Amb motiu d'escaure's el tercer aniversari del traspàs de Conrad A. Fontova, pianista, compositor i professor meritíssim, els que foren amics, admiradors i deixebles seus

han retut homenatge a la seva memòria. El dia 24 prop passat hom celebrà en el Saló Teatre una vetllada literàrio-musical, durant la qual foren executades diverses composicions corals i instrumentals del malaguanyat músic català, i el doctor Ibarra Pedernera va pronunciar un discurs enaltint la seva memòria.

El dia 30, a les deu del matí, fou col·locada una corona damunt la fossa del que fou fill del fundador del Teatre Català, afectuós record del cos de professors i els alumnes del Conservatori que porta el seu nom.

GERMANOR MUTUALISTA

Ha estat creada en el Casal Català una secció permanent de mutualitat, amb el nom de l'epígraf.

Els estatuts pels quals es regeix aquesta institució i que foren aprovats per l'assemblea inicial, atorguen als socis tots aquells beneficis que generalment hom troba en les més modernes associacions de socorsos mutus. "Germanor Mutualista" estableix el socors a la vellesa i a invalidesa, indemnització en cas de mort, corre amb les despeses d'enterrament, atorga subsidis al malalt — ultra donar-li assistència facultativa i de farmàcia, — i crea un fons anomenat d'Auxilis extraordinaris, per aquells casos de necessitat peremptòria en què es troba de vegades el recent arribat de la pàtria.

Aquesta nova secció del Casal ha trobat bona acollida. Els socis hi ingressen de pressa i són molts els que s'imposen voluntariosament la tasca de proselitisme.

Val a dir que els seus fundadors treballen per tal de que arrel i creixi amb rapidesa. Tot just constituïda "Germanor Mutualista" compta ja amb un consulti que funciona en el seu local, atès pels doctors Robert F. Carrón i N. Lambruschini, tots els dies de sis a set de la tarda.

El soci de Germanor té dret a gaudir d'aquest benefici, immediatament després d'haver ingressat.

L'assemblea de constitució nomenà la regent junta de govern: Josep Comas, president; Josep Rovira, vice-president; Ramon Mas, secretari; Pere Seras, vice-secretari; Josep Payró, caixer; Josep Carbó, comptable, i Pere Planas, J. Vilalta i P. Pagès-Morató, vocals.

ELS CATALANS DE CAMAGÜEY

Anys ha que a la ciutat de Camagüey (Cuba) existia amb el nom de "Germanor

Catalana'' una entitat indefinida quant a orientació patriòtica. Era una de tantes que viuen sense pena ni glòria al marge de tot ço que representa moviment espiritual i catalanese. Un missatge que acabem de rebre, signat pel seu president i secretari, ens assabenta joiosament del canvi hagut en l'esmentada institució. Des d'ara — ens diuen — els estatuts suara aprovats ens permeten de figurar entre el número de les associacions nacionalistes catalanes d'arreu el món.

El "Butlletí" que han començat de publicar és testimoni eloqüentíssim de l'evolució saludable que ha fet 'Germanor Catalana''. Ens en felicitem, i a través dels mars que ens separen, els trametem una cordialíssima salutació.

Es encoratjador de constatar com, a poc a poc, les entitats indefinides — Centre Català de Rosario, "Germanor Catalana" de Camagüey — procuren adaptar-se als nous corrents de catalanitat i adquireixen carta de ciutadania nostrada.

TEATRE CATALA

La Secció d'Art Escènic del Casal Català ens va donar a conèixer la tarda del diumenge 29 d'agost la comèdia en dos actes de Pompeu Crehuet, el títol de la qual és "Cada cosa en el seu lloc", interessant producció que obtingué el beneplàcit de la

numerosa concurrència que emplenava totalment la sala d'actes del Casal.

Foren interpretadors de la mateixa la senyora Sabatés, la senyoreta Escuté i els senyors Aragonès, Agustí, Oró, Marquès, Garcia, Botella, Guasch i Dagà. Cal que esmentem en primer lloc la notable tasca del senyor Aragonès, aficionat de condicions remarcables. L'Agustí, complí a consciència la seva part d'avi Feliu. Tant ell com el senyor Oró, però, ens varen semblar uns avis massa joves. Un petit canvi d'indumentària i una copets de llapis més encertats a la cara, haurien anat molt bé. En Botella, a desgrat del seu balbuèig, es comportà força correctament. La senyoreta Escuté, ben dirigida, pot resultar un element valuós per la Secció.

El públic aplaudí llargament en finir els dos actes.

CENTRE CATALA DE ROSARIO

El Consell Directiu d'aquesta institució, suara elegit, és constituït de la següent faïssa: M. Pujol-Canut, president; Amadeu Gras, vice-president; Tomàs Rumaní, tresorer; Jaume Marin, secretari; Josep Viladoms, síndic, i Enili Cepero, Joan Zopetti i Salvador Mas, vocals.

El reconegut patriotisme d'aquests nous membres fa que esperem d'ells una tasca profitosa per Catalunya.

PUBLICACIONS REBUDES

Els dos números que havem rebut de la revista *Vida Lleidatana* acusen un remarcable esforç que ens complayem a assenyalar. Així mateix el to d'aquesta publicació respon a l'esperit del nostre poble. Malgrat el dejuni o abstinència de tot comentari polític per què han de passar els periòdics que es publiquen a la pàtria, per mor de la Dictadura militar, hom no ha pas d'aprofundir gaire per a endevinar l'ideologia que els dona alè. "Vida Lleidatana" ve a reseabalar-nos de la impressió dolorosa que ens causà no fa pas gaire la recepció d'una revista de la mateixa ciutat, que empra dos idiomes.

Es publica quinzenalment en fascicles d'una vintena de pàgines damunt paper satinat amb il·lustracions artístiques.

Olympia és una revista portantveu del Club Esportiu Catalunya, suara apareguda a Barcelona. Conté estudis i comentaris sobre educació física, excursionisme, una secció de cançons populars, i s'ocupa generalment de tota mena d'esports. En les seves pàgines batega la inquietud d'un jovent català ardit i fidel a les coses més sagrades de la pàtria.

Grans Festes Catalanes

*amb motiu de la Diada de la Mercè.
Des del 24 de setembre al 3 d'octubre.*

SARDANES

TOMBOLA

BALLS

FESTES
ATLETIQUES

El Casal Català de Buenos Aires, Estados Unidos 1532, convida als catalans en general a les Festes que per tal de recordar la Diada de la Mercè se celebraran en el seu estatge social els dies esmentats.

CONCERTS

SORTIGES

Representacions

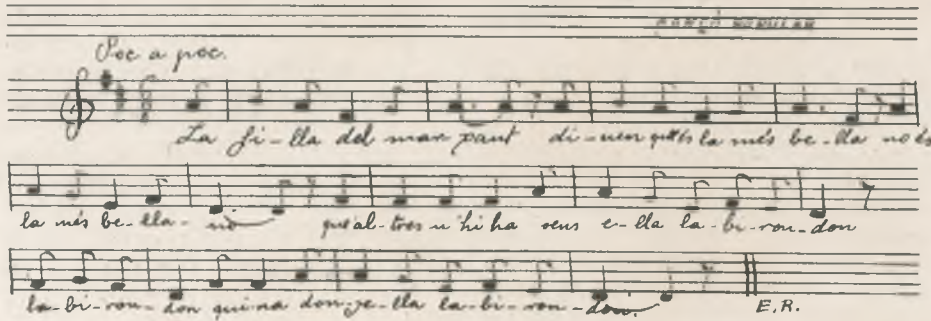
TEATRALS

FESTES
D'INFANTS

ENVELAT A L'ESTIL DE CATALUNYA

Detalls per programes especials. - Sol·liciti'ls.

LA FILLA DEL MARXANT

La filla del marxant
diuen que és la més bella.
No és la més bella, no,
que altres n'hi ha sense ella.

La birondon,

la birondon, quina donzella,
la birondon.

Quan ella va a sarau
se'n posa boniqueta,
el faldellí vermell
enribetat de negre.

La birondon, etc.

La'n treuen a ballar
a la dansa primera,

i el ballador li diu,
el ballador li deia.

La birondon, etc.

Quan hi podré tornar
ai a la meua terra!
Ne veu passar un vailet
que n'era de sa terra.

La birondon, etc.

Vailet, el bon vailet,
què hi fan a aquelles terres?
D'ençà que vós no hi sou
hi ha agudes moltes guerres.

La birondon,

la birondon, quina donzella,
la birondon.

Estudi del Dr. MONNER-SANS

Ha traslladat les seves oficines al carrer
Uruguay 435, 6^è Pis., Dep. K
* Unió Telefónica 37, Rivadavia 0203 *

Assumptes judicials a la capital, a l'in-
terior, a Espanya i a la R. O. de l'Uru-
guay.

De 13 a 19 hores.

Dissabtes de 10 a 12.

FARMACIA CATALANA
DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS
S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda

GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 3305, (Rivadavia) BUENOS AIRES

TALLER DE JOIERIA

GRAN ASSORTIT
D'ALHAGES
DE TOTES CLASSES
A PRÈUS D'OCASIÓ.

ASSORTIT COMPLET DE
COLLARETS,
SAUTOIRS,
AGULLES,
ANELLS, ETC.

ACORDEM CRÈDITS

REFORMEM ALHAGES
ESPECIALITAT
EN TREBALLS FINIS

ROIG

LIBERTAD 145 - 2^{on} pis
U. T. 38 Mayo, 7100

Confiteria Catalana

Cerrito, 153

Unió Telefónica 4571, Rivadavia
Coop. Telefónica 2918, Central

B^m Mitre 2248

Unió Telefónica 8809, Mitre
Coop. Telefónica 2919, Central

TOTS ELS DIES: Biscuits de la Reina, Palos de Jacob, de Nata i de Crema. - Panellets, Braços de Gitano, Coques de Llardons i de Pinyons i Ensaimades, Coques d'Arenys, etc.

VI D'ALELLA

Neules

*Xampany
Codorniu*

OLIS SUPERIORS

"L'Atlántida"

DE

J. CABRÉ i Cía.

Est. Unidos, 1599

(CEVALLOS).

Un. Tel. 37, Rivadavia 6752

OLIS SUPERIORS

ACADÈMIA DE MÚSICA

CASTELLVÍ - ESTIL-LES

(Incorporada al Conservatori Fontova)

Piano, Violí, Violoncel, Cant, Declamació,
Guitarra, Harmonia, Solfeig i Teoria.

CLASSES DIURNES I NOCTURNES

S. del Estero 367

Buenos Aires

MATALASSOS a l'estil català
(REFORMA I VENDA)

Gran assortit de tot el que pertany al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA

PAVON, 4125
BUENOS AIRES

La Casa dels Cargols

JOAN RUSSINYOL, Sarmiento 1517

U.T.:38, Mayo 6799 - C.T. 1350, Central

Especialitat en Cargols
de ferro i bronze per a
metalls

FILFERRO d'ACER per a RESSORTS

PEDRES D'ESMERIL

Bulons per a Automòbils
de totes marques

Fibra en xapes i barres
i tot allò necessari per a foradar,
roscar i rectificar

Fabrica de Camises
"La Esmeralda"

ENRIC RODÓ

ESMERALDA, 492

Sucursal: Corrientes, 1260
Buenos Aires

**Venda directa
al consumidor.**

Per CAMISES de resultat excel·lent: Per gènere de punt Català i per tota mena d'articles de Camiseria, visiteu sempre "La Esmeralda."

"Bodegas RESPLANDOR"

... (Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA) ...

COMPATRICIS: Si voleu beure bon vi
exigiu al vostre proveïdor que us serveixi
el de marca **RESPLANDOR**.

Unics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA i Cia.

1247, Campichuelo, 1249

Un. Telef. 1446, Chacrita